

עפ"ג 4745/02/23 - ע' א' ז"ל נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה

04 מאי 2023

עפ"ג 4745-02-23 א' (עציר) נ' מדינת ישראל

בפני הרכב כבוד השופטים:

רון שפירא, נשיא [אב"ד]

בטינה טאובר, סגנית נשיא

עדי חן-ברק, שופטת

מערער

ע' א' ז"ל)

נפטר) ע"י ב"כ עו"ד דן נתיב

נגד

מדינת ישראל

משיבה

ע"י פרקליטות פלילית מחוז חיפה

פסק דין

הרקע לערעור וטענות הצדדים:

לפנינו ערעור של הנאשם על פסק דינו של בימ"ש השלום בחדרה (כב' השופט א. אחטר) מיום 05.01.23 בת"פ 36192-12-22, לפיו בהתאם להסכמת הצדדים נקבעו קיומן של ראיות לכאורה לכתב האישום המתוקן אשר ייחס למערער עבירות שבל"ר, הסגת גבול פלילית, איומים, הפרעה לשוטר במילוי תפקידו והפרת הוראה חוקית בהתאם לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "חוק העונשין").

עם קביעת קיומן של ראיות לכאורה, ועל יסוד חו"ד פסיכיאטרית אשר מצאה את המערער בלתי אחראי למעשיו הנטענים ואף אינו כשיר לעמוד לדין, עתרו הצדדים במשותף להפסקת ההליך בהתאם לאמור בסעיף 170 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982 (להלן: "חסד"פ") וב"כ המאשימה עתרה להוצאת צו אשפוז לפי סעיף 15(א) לחוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א - 1991 (להלן: "חוק טיפול בחולי נפש") לתקופה הקבועה בחוק לצד העבירה, משמע 3 שנים. בנסיבות אלה הורה בימ"ש קמא על הוצאת צו אשפוז בהתאם לאמור בסעיף 15(ד) לחוק טיפול בחולי נפש לתקופה של 3 שנים מיום 12.12.22.

על פסק הדין הוגש ערעור וב"כ המערער טען כי יש להתערב ולקצר את תקופת צו האשפוז ולהעמידה על 6 חודשים לכל היותר, תקופה הנגזרת ממאסר בפועל אשר היה מוטל על נאשם פלוני בנסיבות תיק זה לו הי כשיר לעמוד לדין. נטען כי המערער נעדר כל הרשעות קודמות וסובל ממאניה דיפרסיה ובעברו אשפוזים קודמים. כתב האישום הוגש בגין הגעתו של המערער לביתה של בת זוגו לשעבר, כאשר דלת הבית הייתה פתוחה, ונטילת רכבה. נטען כי המערער הגיע עם הרכב לתחנת המשטרה ובת הזוג לשעבר קיבלה טלפון מהמשטרה והבהירה להם כי דלת ביתה הייתה פתוחה והיא מסכימה כי המערער ישתמש ברכבה. היא הבהירה כי המערער נמצא במצב פסיכוטי וכי פנתה לבית החולים שער מנשה שם הובהר לה כי בהעדר תלונה במשטרה לא ניתן יהיה לאשפוז. נטען כי המערער נחקר על ידי חוקרת בלתי מיומנת

וקילל אותה כאשר אינו מודע למעשיו. בגין דברים אלו הוגש כתב האישום נגד המערער שזוהי העמדתו הראשונה לדין. נטען כי כל אדם נעדר הרשעות אשר היה עומד לדין על עבירות כאלה היה נשלח במקרה מחמיר לריצוי עונש בעבודות שירות. לכן אין לקבל קלות הוצאת צו אשפוז במסגרת הליך פלילי לתקופה של 3 שנים בגין עבירות אלה. יש לגזור את משכו של צו האשפוז מנסיבות ביצוע העבירה ומצפי עונש המאסר בנסיבות דומות.

ביום 27.04.23 הודע לביהמ"ש כי המערער נפטר. ב"כ המערער טען כי למרות פטירתו של המערער קיימת נחיצות בשמיעת הערעור, כי הערעור אינו אקדמי ומעלה טענה עקרונית. נטען כי אין לקבוע צו אשפוז פסיכיאטרי לתקופה שעולה כדי שלוש שנים מקום בו לו היה נשפט אדם באופן רגיל, ספק אם היה נשלח כלל למאסר. ב"כ המערער ביקש שהערעור ישמע למרות פטירתו של המערער. נטען כי דווקא מותו המצער של המערער מחדד את הבעיה הקיימת בעניין קציבת אשפוז לתקופה בלתי פרופורציונלית לעבירות המיוחסות. מבוקש לקבוע שצריך לקצוב את משך האשפוז בהתאם לעבירות.

ב"כ המשיבה טענה שיש לדחות את הערעור מאחר שעם פטירתו של המערער, הערעור הפך לתיאורטי. נטען כי הטענות שבבסיס הערעור אינן טענות עקרוניות בעלות השלכות רחב המצדיקות דיון בערעור על אף היותו תיאורטי וזאת מעבר לעובדה שלגופו של עניין אין ממש בטענת המערער לנוכח הוראת סעיף 15(ד1)(2) להוראות חוק טיפול בחולי נפש. נטען כי החוק קובע את משך האשפוז המירבי שניתן להחזיק בו אדם שניתן לגביו צו אשפוז וזאת על מנת להטיב עם מצבם של מאושפזים בניגוד לעבר שלא הייתה כל הגבלה. בפועל תקופת האשפוז נקבעת על ידי הוועדה הפסיכיאטרית אשר מוסמכת לשחרר את המאושפז או להמיר את הצו בצו מרפאתי כפוי והיא משקללת שיקולים המפורטים בחוק ובפסיקה. לכן אין ממש בטענות ב"כ המערער.

דין והכרעה בערעור:

לאחר שבחנו את טענות הצדדים ואת תיק בימ"ש קמא, הגענו למסקנה כי יש לדחות את הערעור הן בשל היותו של הערעור תיאורטי משנפטר המערער והן לגופו של עניין.

בנסיבות העניין עם פטירתו של המערער לאחר כשלושה וחצי חודשי אשפוז, הפך הערעור לתיאורטי. אין מקום להיזקק לו ואין מקום לדון בו שכן הסעד האופרטיבי שהתבקש במסגרת הערעור נעדר נפקות מעשית [בג"ץ 6298/22 פלוני נ' בית הדין הדתי של העדה היוונית קתולית גליל (19.12.2022); בג"ץ 5318/22 עיריית רעננה נ' משטרת ישראל (18.05.2022)].

מעבר לאמור ולגופו של עניין, בימ"ש קמא קבע כי קיימות ראיות לכאורה לביצוע העבירות המיוחסות למערער וזאת בהסכמת בא כוחו של המערער אשר הסכים לקיומן של ראיות לכאורה. בנסיבות אלה, ולאור חוות הדעת הפסיכיאטרית שהוגשה בעניינו של המערער וקבעה כי אינו כשיר לעמוד לדין ולא היה בר עונשין בעת ביצוע העבירות מחמת מצבו הנפשי, נקבע כי יש ליתן צו אשפוז התואם את האמור בחוות הדעת הפסיכיאטרית.

סעיף 15(ד1) לחוק טיפול בחולי נפש קובע שתקופת האשפוז במקרה כזה היא תקופת המאסר המרבית שקבועה לצד

העבירה שלפיה הועמד הנאשם לדין. בעניינו, עבירה של שימוש ברכב ללא רשות בהתאם לסעיף 413ג' לחוק העונשין נושאת בצדה עונש מאסר של 3 שנים וזאת מבלי להתייחס לעבירות הנוספות שביצע המערער. על כן, פעל בימ"ש קמא בהתאם להוראות החוק והפסיקה כאשר הורה על צו אשפוז התואם את האמור בחוות הדעת הפסיכיאטרית והוראות החוק.

אמנם סעיף 15(ד1)(א2) לחוק טיפול בחולי נפש קובע כי אם שוכנע ביהמ"ש כי מעשה העבירה בוצע בנסיבות מקלות במיוחד הוא רשאי, במקרים חריגים ומטעמים מיוחדים שיירשמו, להורות בצו כי תקופת האשפוז או הטיפול המרבית תהיה קצרה מתקופת המאסר המרבית. יחד עם זאת, מאחר שבמקרה זה לא קבע בימ"ש קמא טעמים מיוחדים להורות על תקופת אשפוז קצרה יותר ומאחר שבפועל תקופת האשפוז נקבעת על ידי הוועדה הפסיכיאטרית אשר מוסמכת לשחרר את המאושפז מאשפוז או להמיר את הצו בצו מרפאתי כפוי ככל שמצבו מאפשר זאת, תוך שקלול שיקולים המפורטים בחוק ובפסיקה, וכן מאחר שבעניינו נפטר המערער ולכן לא ניתן לקבוע האם נסיבותיו מצדיקות שחרור או המרת הצו בצו מרפאתי כפוי, הרי שאין מקום בנסיבות העניין להתערב בפסק הדין.

לאור המפורט לעיל אנו מורים על דחיית הערעור.

בהסכמת הצדדים ניתן פסק הדין בהעדרם. יש לשלוח עותק לצדדים וכן לתיק בימ"ש קמא.

ניתן היום, י"ג אייר תשפ"ג,

04 מאי 2023, בהעדר

הצדדים.

**רון שפירא, נשיא
[אב"ד]**

**בטינה טאובר, סגנית
נשיא**

עדי חן-ברק, שופטת